

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátu složeném z předsedkyně Mgr. Daniely Zemanové a soudců JUDr. Radana Malíka a JUDr. Barbary Pořízkové v právní věci žalobce: **PneuMAX s.r.o. „v likvidaci“**, se sídlem Šemberova 66/9, Olomouc, zast. Mgr. Markem Gocmanem, advokátem se sídlem 28. října 219/438, Ostrava – Mariánské Hory, proti žalovanému: **Generální finanční ředitelství**, se sídlem Lazarská 15/7, Praha 1, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 11. 7. 2012, č. j. 23986/11-3110-012138, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 14. 2. 2013, č. j. 22 Af 145/2012 - 41,

t a k t o :

Usnesení Krajského soudu v Ostravě ze dne 14. 2. 2013, č. j. 22 Af 145/2012 - 41, **se zrušuje** a věc **se vrací** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I. Předmět řízení

Žalobce (dále jen „stěžovatel“) včasnou kasační stížností napadá v záhlaví označené usnesení Krajského soudu v Ostravě (dále jen „krajský soud“). Uvedeným rozhodnutím stěžovateli nebylo přiznáno osvobození od soudních poplatků v řízení o žalobě stěžovatele proti rozhodnutí žalovaného, kterým zamítl odvolání stěžovatele proti rozhodnutí Finančního ředitelství v Ostravě (dále jen „finanční ředitelství“) ze dne 10. 6. 2011, č. j. 821/11-1500-801323. Finanční ředitelství tímto rozhodnutím zamítlo žádost stěžovatele o obnovu daňových řízení z důvodu, že již před podáním žádosti marně uplynula objektivní lhůta pro povolení obnovy řízení.

II. Řízení před krajským soudem

Proti rozhodnutí žalovaného podal stěžovatel dne 13. 9. 2012 žalobu dle části třetí, hlavy II, dílu 1 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, v platném znění (dále jen „s. ř. s.“), jíž se domáhal zrušení rozhodnutí žalovaného i finančního ředitelství pro nezákonnost. V žalobě uvedl, že dne 22. 12. 2010 podal žádost k finančnímu ředitelství o povolení obnovy řízení

vedených u finančního úřadu v Olomouci ve věcech, v nichž byly dne 13. 12. 2006 vydány dodatečné platební výměry, č. j. 276420/06/379912/4142, č. j. 276431/06/379912/4142, a č. j. 276539/06/379912/4142 (dále jen „dodatečné platební výměry“).

K důvodům pro obnovu řízení stěžovatel uvedl, že uvedené platební výměry vycházely z předpokladu, že mezi stěžovatelem a společností BRANO, a. s., byla uzavřena kupní smlouva, na jejímž základě dovedl správce daně povinnost stěžovatele odvést daň z přidané hodnoty a z příjmu právnických osob. Po několika rozhodnutích obecných soudů včetně rozhodnutí Nejvyššího soudu o dovolání však bylo pravomocně rozsudkem Vrchního soudu v Olomouci ze dne 13. 9. 2011, č. j. 7 Cmo 73/2011 - 189, dovozeno, že předmětná kupní smlouva uzavřena nebyla. Stěžovatel tak měl za to, že je třeba na základě této zcela nové skutkové situace obnovit daňová řízení a nově rozhodnout ohledně dříve vydaných platebních výměrů. Finanční ředitelství žádost stěžovatele o obnovu řízení zamítlo s odkazem na uplynutí objektivní lhůty, v níž lze obnovu řízení povolit. Proti tomuto rozhodnutí podal stěžovatel odvolání, které bylo žalovaným dne 11. 7. 2012 zamítnuto ze stejného důvodu.

Žalobou stěžovatel namítal porušení práva na spravedlivý proces, protože žalovaný se v rozporu s ustanovením § 50 odst. 7 zákona č. 337/1992 Sb., o správě daní a poplatků, ve znění platném pro projednávanou věc (dále jen „zákon o správě daní a poplatků“) nevypořádal se všemi námitkami uvedenými v odvolání. Stěžovatel dále namítal ústavně diskonformní interpretaci ustanovení § 54 odst. 3 zákona o správě daní a poplatků ve spojení s ustanovením § 47 odst. 1 a 2 téhož zákona. Nepovolením obnovy řízení za situace, kdy existuje pravomocné rozhodnutí soudu, jímž byly změněny skutkové okolnosti, na jejichž základě byly vydány platební výměry, byla poškozena stěžovatelova základní práva a svobody vyplývající z čl. 11 odst. 5 a čl. 4 odst. 4 Listiny základních práv a svobod. Na podporu svých tvrzení uvedl stěžovatel několik rozhodnutí Ústavního soudu ČR. Dne 1. 10. 2012 stěžovatel podal ke krajskému soudu žádost o osvobození od soudních poplatků z důvodu, že nedisponuje žádnými finančními prostředky na zaplacení soudního poplatku.

Napadeným usnesením krajský soud stěžovateli osvobození od soudních poplatků nepřiznal z důvodu dle ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s, tedy že žaloba zjevně nemůže být úspěšná. Z odůvodnění napadeného usnesení plyne, že obnovu řízení nelze povolit po uplynutí objektivní lhůty k povolení obnovy řízení, přičemž tento závěr je dle krajského soudu v souladu s judikaturou Nejvyššího správního soudu a nelze zde připustit dvojí výklad, dle něhož by bylo možné použít výklad pro účastníka řízení příznivější. Na tomto základě krajský soud dovedl, že žaloba je zcela zjevně bezdůvodná a z tohoto důvodu žádost stěžovatele o osvobození od soudních poplatků zamítl.

III. Kasační stížnost

Usnesení krajského soudu napadl stěžovatel včas podanou kasační stížností z důvodů uvedených v ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) a b) s. ř. s.

V kasační stížnosti je zrekapitulována argumentace stěžovatele uvedená již v žalobě ke krajskému soudu, na jejímž základě stěžovatel dovozuje důvodnost své žaloby a uvádí, že nemohla být zjevně neúspěšná. Stěžovatel dále uvádí, že krajský soud usnesením předjímá výsledek soudního řízení. V této fázi řízení, kdy nebyl proveden jediný navržený důkaz, nemohl dle stěžovatele krajský soud konstatovat zcela zjevnou neúspěšnost žaloby. Kasační stížností je dále namítáno, že u stěžovatele jsou dány zvláště závažné důvody, pro které by mu mělo být přiznáno osvobození od soudních poplatků.

pokračování

IV. Posouzení důvodnosti kasační stížnosti

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná a podle jejího obsahu je v ní namítán důvod dle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s., tedy nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení. Stěžovatel důvod své kasační stížnosti podřadil také pod ustanovení § 103 odst. 1 písm. b) s. ř. s., což jsou vady řízení spočívající v tom, že skutková podstata, z níž správní orgán vycházel, nemá oporu ve spisech nebo je s nimi v rozporu, nebo že při jejím zjišťování byl porušen zákon v ustanovení o řízení před správním orgánem takovým způsobem, že to mohlo ovlivnit zákonnost, a pro tuto důvodně vytýkanou vadu soud, který ve věci rozhodoval, napadené rozhodnutí správního orgánu měl zrušit; za takovou vadu řízení se považuje i nepřezkoumatelnost rozhodnutí správního orgánu pro nesrozumitelnost. Z obsahu kasační stížnosti, ani z žádné její části, však tento důvod kasační stížnost nevyplývá. Dle Nejvyššího správního soudu je tedy stěžovatelem namítán pouze důvod dle ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Na základě ustanovení § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s. je Nejvyšší správní soud při přezkumu rozhodnutí krajských soudů vázán rozsahem a důvody kasační stížnosti, s výjimkou zmatečnosti řízení, případně vady, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, nebo je-li napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné či rozhodnutí správního orgánu nicotné. Nejvyšší správní soud přezkoumal rozsudek krajského soudu z těchto hledisek, přičemž shledal, že řízení o žalobě proti rozhodnutí správního orgánu nebylo stíženo žádnou výše popsanou vadou. Napadený rozsudek krajského soudu tedy přezkoumal v rozsahu stěžovatelem uplatněných námitek.

Stěžovatel především namítá, že jeho žaloba ze dne 13. 9. 2012 nemůže být zjevně neúspěšná, jak dovodil krajský soud.

Osvobození od soudních poplatků je upraveno v § 36 odst. 3 s. ř. s., dle něhož účastník, který doloží, že nemá dostatečné prostředky, může být na vlastní žádost usnesením předsedy senátu zčásti nebo zcela osvobozen od soudních poplatků. Přiznat účastníkovi osvobození od soudních poplatků zcela lze pouze výjimečně, jsou-li pro to zvlášť závažné důvody, a toto rozhodnutí musí být odůvodněno. Dospěje-li však soud k závěru, že návrh zjevně nemůže být úspěšný, takovou žádost zamítne.

Krajský soud v napadeném rozhodnutí věci dospěl k závěru, že žaloba nemůže být zjevně úspěšná. Za zjevně neúspěšný návrh je dle judikatury Nejvyššího správního soudu nutno považovat takový návrh, jehož neúspěšnost je bez jakýchkoliv pochybností a dokazování zcela jednoznačná, nesporná a okamžitě zjiřitelná. Takovým „zjevně neúspěšným návrhem“ může být například zjevně opožděně podaná žaloba či kasační stížnost; návrh na prominutí zmeškání zákonné lhůty, kterou nelze prominout; návrh, který je výslovně (bez meritorního posouzení charakteru a povahy žalobou napadeného úkonu) vyloučen z meritorního přezkoumání (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 12. 2007, č. j. 7 Afs 102/2007 - 72, dostupný na www.nssoud.cz, stejně jako veškerá další citovaná rozhodnutí Nejvyššího správního soudu). Obdobně se Nejvyšší správní soud vyjádřil i v rozsudku ze dne 24. 3. 2006, č. j. 4 Ads 19/2005 - 105, kde dovodil: „Zjevná neúspěšnost návrhu by však podle názoru Nejvyššího správního soudu měla být zjiřitelná bez pochyb okamžitě, měla by být nesporná a naprosto jednoznačná bez toho, aby bylo prováděno dokazování (např. opožděnost kasační stížnosti).“

V projednávané věci se stěžovatel domáhal nařízení obnovy daňových řízení. V žalobě navrhoval zrušení druhostupňového rozhodnutí žalovaného také z důvodu nepřezkoumatelnosti a nesrozumitelnosti.

Platební výměry byly vydány v roce 2006, za účinnosti zákona o správě daní a poplatků. Dle ustanovení § 54 odst. 3 zákona o správě daní a poplatků musí být žádost o obnovu řízení podána do šesti měsíců ode dne, kdy se žadatel prokazatelně dozvěděl o důvodech obnovy řízení, nejpozději však před uplynutím lhůty, ve které zaniká právo daň vyměřit nebo doměřit. Tyto lhůty nelze prodloužit ani povolit navrácení v předešlý stav.

Lhůty pro vyměření daně stanoví § 47 odst. 1 zákona o správě daní a poplatků, dle něhož *pokud tento nebo zvláštní zákon nestanoví jinak, nelze daň vyměřit ani doměřit, či přiznat nárok na daňový odpočet po uplynutí tří let od konce zdaňovacího období, v němž vznikla daňová povinnost, nebo do tří let od vzniku daňové povinnosti u těch daní, které nemají zdaňovací období.*

Podle ustanovení § 47 odst. 2 zákona o správě daní a poplatků *byl-li před uplynutím této lhůty učiněn úkon směřující k vyměření daně nebo jejímu dodatečnému stanovení, běží tříletá lhůta znovu od konce roku, v němž byl daňový subjekt o tomto úkonu zpraven. Vyměřit a doměřit daň však lze nejpozději do deseti let od konce zdaňovacího období, v němž vznikla povinnost podat daňové přiznání nebo hlášení, nebo v němž vznikla daňová povinnost, aniž by zde byla současně povinnost daňové přiznání nebo hlášení podat.*

Krajský soud v napadeném usnesení konstatoval, že žaloba je zcela zjevně bezdůvodná, neboť uplynula objektivní lhůta k povolení obnovy řízení, u níž nelze připustit dvojný výklad. Nezkoumal tedy, zda měl stěžovatel dostatečné prostředky a osvobození od soudních poplatků mu nepřiznal.

Nejvyšší správní soud již dříve ve svých rozhodnutích uvedl, že *„lhůta pro vyměření daně, na niž je navázáno i použití mimořádného opravného prostředku – obnovy řízení podle § 54 a násl. zákona o správě daní a poplatků, není již z uvedeného důvodu stanovena fixně, ale právě relativně neurčitě tak, aby odrážela stav řízení o té které dani. Může tak být, vždy s ohledem na konkrétní stav tobo kterého daňového řízení, určena zcela individuálně. Pokud nebyl správcem daně učiněn žádný úkon ve smyslu ustanovení § 47 odst. 2 zákona o správě daní a poplatků, zaniká právo daň vyměřit nebo doměřit uplynutím 3 let od konce zdaňovacího období, v němž vznikla povinnost podat daňové přiznání nebo hlášení. Naopak, byl-li takový úkon v průběhu této lhůty proveden, je konec tříleté lhůty odvislý od konce roku, v němž byl tento nový úkon učiněn. Byl-li i v této, již jednou prodloužené lhůtě, učiněn další úkon, pak tato skutečnost má opět za následek běh nové tříleté lhůty. Bez ohledu na počet takto určených začátků běhu lhůt podle ustanovení § 47 odst. 2 věty první zákona o správě daní a poplatků, a jimi vymezený konec tříleté prekluzivní lhůty, však zaniká právo k podání žádosti o obnovu řízení nejpozději uplynutím 10 let od konce zdaňovacího období, v němž vznikla povinnost podat daňové přiznání nebo hlášení“* (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 6. 2008, č. j. 7 Afs 28/2008 - 51).

S ohledem na výše uvedenou judikaturu a zákonná ustanovení nelze souhlasit se závěrem krajského soudu o zjevné bezdůvodnosti žaloby stěžovatele. Zjevná bezúspěšnost žaloby musí být patrná *prima facie* bez dalšího meritorního zkoumání a dokazování. Za situace, kdy běh objektivní lhůty k podání žádosti o obnovu řízení ovlivňují úkony správce daně směřující k vyměření daně nebo jejímu dodatečnému stanovení, který těmito úkony může přerušovat její běh, není možné bez znalosti správního spisu a dalších důkazů bez dalšího uzavřít, že objektivní lhůta k podání žádosti o obnovu řízení již uběhla. Z tohoto důvodu se v právě posuzovaném případě nemůže jednat o zjevně bezúspěšnou žalobu, neboť k posouzení její důvodnosti je třeba provést dokazování a především zjistit, kdy začala plynout objektivní lhůta k podání žádosti o obnovu řízení a zda tato lhůta nebyla nějakým úkonem správce daně přerušena a nezačala běžet lhůta nová. Nejvyšší správní soud zjistil, že z obsahu žaloby stěžovatele proti rozhodnutí žalovaného nelze na základě výše uvedeného bez dalšího její zjevnou bezúspěšnost dovodit, neboť tato není zřejmá „bez pochyb okamžitě“ a bez nutnosti jakéhokoliv dokazování. Nejvyšší správní soud tedy souhlasí s kasační námitkou stěžovatele, že za dané situace nemohl krajský

pokračování

soud konstatovat zcela zjevnou bezdůvodnost žaloby, pokud neprovedl ani jeden z navržených důkazů.

Stěžovatel mimo jiné v žalobě i v kasační stížnosti namítal nepřezkoumatelnost a nesrozumitelnost rozhodnutí žalovaného. Tyto námitky však krajský soud ve vztahu ke zjevné bezúspěšnosti žaloby nevzal v úvahu. V tomto ohledu je tedy napadené usnesení nepřezkoumatelné.

V posuzovaném případě má Nejvyšší správní soud za to, že krajský soud nemohl ze samotné žaloby dovodit její zjevnou neúspěšnost a měl tak zkoumat, zda jsou dány podmínky pro osvobození od soudních poplatků. K posouzení důvodnosti žaloby bylo třeba si vyžádat správní spis žalovaného věci se týkající, což jak ze spisu krajského soudu zdejší soud zjistil, krajský soud neučinil.

Dalšími kasačními námitkami vztahujícími se k důvodnosti žaloby, k žalobní argumentaci a k tomu, zda stěžovatel splňuje podmínky pro osvobození od soudních poplatků, se Nejvyšší správní soud nezabýval, neboť toto posouzení musí provést v dalším řízení krajský soud.

V. Závěr a náklady řízení

Nejvyšší správní soud uzavírá a zdůrazňuje, že v daném případě nikterak nepředjímá výsledek řízení ani nedovozuje, zda žaloba stěžovatele je či není důvodná.

Zdejší soud s ohledem na výše uvedené konstatuje, že v právě posuzované věci se nejedná o žalobu, která zjevně nemůže být úspěšná dle ustanovení § 36 odst. 3 s. ř. s. Nejvyšší správní soud proto napadené rozhodnutí krajského soudu zrušil podle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení.

V tomto dalším řízení je krajský soud vázán právním názorem Nejvyššího správního soudu a posoudí, zda stěžovatel splňuje všechny zákonem vymezené podmínky pro osvobození od soudních poplatků. Na základě tohoto posouzení pak krajský soud zhodnotí, zda stěžovatele od soudních poplatků osvobodí či nikoliv.

Dle § 110 odst. 3 s. ř. s. rozhodne v novém rozhodnutí krajský soud též o nákladech kasačního řízení.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 30. dubna 2013

Mgr. Daniela Zemanová
předsedkyně senátu